

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts vpvb@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

18.02.2020

Atzinums Nr. 4-03/5

Par Mārupes novada attīstības programmas 2020.-2026. gadam

Vides pārskatu

SIA “*Grupa93*” 2019. gada 23. decembrī Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk – Birojs) ir iesniegusi Mārupes novada attīstības programmas 2020.-2026. gadam (turpmāk – Attīstības programma) stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma (turpmāk – SIVN) vides pārskatu (turpmāk – Vides pārskats). SIVN veica un Vides pārskata projektu sagatavoja SIA “*Grupa93*” (turpmāk – Izstrādātāja).

Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk – Novērtējuma likums) 23. pieci prim panta sestā daļa noteic, ka Birojs sniedz atzinumu par Vides pārskatu, ņemot vērā Vides pārskata atbilstību normatīvo aktu prasībām un izraudzītā risinājuma pamatojumu, kā arī nosaka termiņus, kādos izstrādātājs pēc plānošanas dokumenta apstiprināšanas iesniedz kompetentajai institūcijai ziņojumu par plānošanas dokumenta īstenošanas tiešu vai netiešu ietekmi uz vidi, arī Vides pārskatā neparedzētu ietekmi. Turpat noteikts, ka gadījumā, ja izraudzītais risinājums nav pietiekami pamatots, Birojs atzinumā norāda iebildumus, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumentu apstiprināšanu.

Šis Biroja atzinums par Vides pārskata projektu sagatavots atbilstoši Novērtējuma likuma 23. pieci prim panta sestās daļas prasībām, vērtējot izraudzītā risinājuma pamatojumu un tā ietekmes uz cilvēku veselību un vidi būtiskumu, un tajā ietverti iebildumi, kas ņemami vērā, lemjot par plānošanas dokumentu apstiprināšanu.

I. Vides pārskatā ietvertā informācija un izraudzītā risinājuma pamatojums:

Attīstības programmas Vides pārskats atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr.157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” IV nodaļas “*Vides pārskatā iekļaujamā informācija*” (turpmāk – Noteikumi Nr.157) 8. punktā noteiktajam ietver šādu informāciju:

1. Attīstības programmas galvenie mērķi un risinājumi

- 1.1. Vides pārskatā ietverta informācija par Attīstības programmas un to ietekmes novērtēšanas mērķiem, ar Attīstības programmas īstenošanu saistītajiem risinājumiem, kā arī vides problēmām un ietekmes aspektiem, kas ar šādu risinājumu īstenošanu varētu būt saistīti.
- 1.2. Novērtējis iesniegto Vides pārskatu, Birojs konstatē, ka Attīstības programmas izstrādes mērķis ir veikt Mārupes novada attīstības programmas 2013.-2019. gadam izvērtēšanu un izstrādāt Attīstības programmu, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums

novada ilgtermiņa attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai. Attīstības programmā tiek noteiktas novada vidēja termiņa attīstības prioritātes, kas balstītas uz esošās situācijas novērtējumu un anketēšanas rezultātiem, turpmākās rīcības, veicamos uzdevumus un to īstenošanas kā arī nepieciešamos finanšu resursus pārredzamā periodā un programmas īstenošanas un uzraudzības kārtību. Attīstības programma sastāv no šādām daļām: 1) Attīstības programmas 2013.-2019. gadam īstenošanas novērtējums, 2) Esošās situācijas raksturojums un analīze, 3) Stratēģiskā daļa, 4) Rīcības plāns, 5) Investīciju plāns un 6) Īstenošanas uzraudzības un īstenošanas kārtība.

1.3. Attīstības programmas Stratēģiskā daļa nosaka pašvaldības prioritātes un rīcības virzienus, savukārt Rīcības plānā ir noteiktas rīcības ar uzdevumiem, lai sasniegtu izvirzītos stratēģiskos uzstādījumus:

1.3.1. Prioritāte VTP1 – **Sabiedriski aktīvs iedzīvotājs** ietver Attīstības programmā izvirzītos rīcības virzienus *RV1 - Izglītība*, *RV2 – Sports un aktīvā atpūta*, *RV3 – kultūra* un *RV4 – Veselības aprūpe un sociālie pakalpojumi*, nosakot to sasniegšanai šādus uzdevumus: 1) U1.1 Ikvienam Mārupes iedzīvotājam pieejama kvalitatīva pirmsskolas, pamata, interešu un pieaugušo izglītība, 2) U.1.2 Radoša, praktiska un inovatīva mācību vide, kas atmodina zinātkāri un vēlmi mācīties, 3) U.1.3 Pārvaldība, kas veicina cieņpilnu sadarbību starp izglītojamajiem - izglītības iestādi - vecākiem – pašvaldību, 4) U2.1 Attīstīt sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūru, 5) U2.2 Pilnveidot un dažādot sporta aktivitātes novadā, 6) U3.1 Attīstīt kultūras objektu infrastruktūru, 7) U3.2 Piedāvāt kultūras pasākumu daudzveidību, 8) U4.1 Īstenot sociālo pakalpojumu daudzveidību un paaugstināt pakalpojumu kvalitāti un 9) U4.2 Veicināt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību un paaugstināt pakalpojumu kvalitāti;

1.3.2. Prioritāte VTP2 – **Augstu dzīves kvalitāti veicinoša infrastruktūras attīstība** ietver rīcības virzienus *RV5 – Droša vide*, *RV6 - Pieejamība un mobilitāte*, *RV7 – Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums* un *RV8 - Vide un publiskā ārtelpa*, nosakot to sasniegšanai šādus uzdevumus: 1) U5.1 Nodrošināt sabiedrisko kārtību, 2) U6.1 Satiksmes drošības un ielu un ceļu kvalitātes uzlabošana, 3) U6.2 Sabiedriskā transporta kustības uzlabojumi, 4) U7.1 Komunālās saimniecības infrastruktūras attīstība, 5) U8.1 Uzlabota apkārtējās vides kvalitāte un 6) U8.2 Nodrošināta labiekārtota un pievilcīga dzīves vide;

1.3.3. Prioritāte VTP3 – **Ekonomiskās aktivitātes veicināšana un vietas potenciāla izmantošana** ietver rīcības virzienus *RV9 - Uzņēmējdarbība*, *RV10 – Zīmolvedība un vietas mārketinga* un *VR11 – Tūrisms*, izvirzot šādus uzdevumus: 1) U9.1 Uzņēmējdarbības atbalsta sniegšana, 2) U10.1 Atpazīstamības un identitātes veicināšana, 3) U11.1 Tūrisma plānošanas un koordinācijas nodrošināšana novadā, 4) U11.2 Tūrisma objektu un infrastruktūras attīstība, saglabājot kultūrvēstures mantojumu un 5) U11.3 Dažādotas novada tūrisma aktivitātes;

1.3.4. Prioritāte VTP4 – **Efektīva un uz sadarbību vērsta pārvalde** ietver rīcības virzienus *RV12 – Pašvaldības pārvalde*, *RV13 – Viedā pilsētvide*, *RV14 - Sabiedrības līdzdarbība* un *RV15 – Privātās līdzdalības sadarbības projekti*, nosakot to sasniegšanai šādus uzdevumus: 1) Nodrošināt efektīvu pašvaldības pārvaldi un pakalpojumus, 2) U12.2 Atbalstīt ārējās sadarbības jomas, 3) U12.3 Atbalstīt jauniešu iniciatīvas, 4) U13.1 Īstenot viedās pilsētvides risinājumus novadā, 5) U14.1 Veicināt sabiedrības līdzdarbību un 6) U15.1 Veicināt privātās līdzdalības projektu ieviešanu.

1.4. Attīstības programmai ir sagatavota viena *alternatīva (nulle alternatīva)*, bet Attīstības programmas risinājumi ir balstīti uz Mārupes novada teritorijas plānojuma 2014. – 2026. gadam (ar 2019. gada grozījumiem) (turpmāk – Teritorijas plānojums) un citiem novada plānošanas dokumentiem, kuru izstrādes laikā ir izvērtētas dažādas alternatīvas, no kurām tās, kuras izvēlētas kā attīstībai pieņemamākās – ir integrētas Attīstības programmā. Līdz ar to

Izstrādātājas vērtējumā Attīstības programmas izstrādes laikā jaunu alternatīvu izvirzīšana un izpēte nav bijusi nepieciešama. Norādīts, ka Attīstības programmas risinājumi noteikti sasaistē ar šādām Teritorijas plānojuma izstrādes procesā izvērtētajām alternatīvām: 1) *Dabas un apstādījumu teritorijās (DA1)* plānoti rīcības virzienā *RV8 "Vide un publiskā ārtelpa"* un *RV11 "Tūrisms"* paredzētie pasākumi; 2) uzņēmējdarbībai plānotajās teritorijās, kas ietvertas alternatīvā *"Rūpnieciskās apbūves teritoriju (R1, R2), Jaukta centra apbūves teritoriju (JC4, JC5), Publiskās apbūves teritoriju (P2), Transporta infrastruktūras teritorijas (TR3) un Dabas un apstādījumu teritoriju (DA1) plānojums Dzirnietu ielā un starptautiskās lidostas "Rīga" teritorijā"*, ir plānoti rīcības virzienā *RV9 "Uzņēmējdarbība"* paredzētie pasākumi; 3) ciemu robežu izmaiņas saistītas arī ar ūdenssaimniecības sistēmas attīstību, un šajās teritorijās plānoti rīcības virzienā *RV7 "Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums"* iekļautie pasākumi. Vides pārskatā norādīts, ka alternatīvas apkopotas, izvērtētas un salīdzinātas jau Teritorijas plānojuma SIVN Vides pārskatā, tādēļ šajā SIVN Vides pārskatā atkārtots iepriekšminēto alternatīvu vērtējums netiek veikts.

1.5. Saistībā ar plānotajiem attīstības virzieniem un mērķiem Birojs konstatē:

- 1.5.1. Saskaņā ar Novērtējuma likuma 1. panta 7) punktu un Noteikumu Nr. 157 8.7. punktu Vides pārskatā identificē, apraksta un izvērtē plānošanas dokumentu un iespējamo alternatīvu ietekmi uz vidi, ņemot vērā plānošanas dokumentu izstrādes mērķus un teritoriju, kura varētu tikt ietekmēta. Dažādu risinājumu novērtēšanas mērķis ir izvēlēties un pamatot piemērotāko risinājumu. Tomēr Vides pārskatā šobrīd kā vienīgā Attīstības programmas alternatīva apskatīta *nulles* alternatīva, kas Biroja vērtējumā pēc būtības drīzāk atbilst Noteikumu Nr.157 8.3. punkta prasībai novērtēt esošo vides stāvokli un tā attīstību, ja plānošanas dokuments netiek īstenots, nevis plānošanas alternatīvas novērtējums, kādu paredz Novērtējuma likuma 1. panta 7. punkts. Minētā iemesla dēļ Mārupes novada pašvaldība pietiekamā mērā neizmanto iespējas, ko plānošanas dokumentu izstrādes procesā sniedz SIVN, salīdzinot un no vides ieguvumu viedokļa sverot investīciju paredzēšanu vienam vai otram rīcības virzienam. Attīstības programma satur jau salīdzinoši detalizētu investīciju plānu, pašvaldības budžeta ietvarā paredzot arī katrā rīcības virzienā plānotā projekta/projektu provizoriskās izmaksas. Attiecīgi ir tikai loģiski uzskatīt, ka investīciju plāns balstās rūpīgā izsvērumā, – ne tikai apsverot, kādas rīcības un projektus plānošanas periodā izvēlēties, bet arī – kādām rīcībām un projektiem vienu vai otru apsvērumu kontekstā piešķirt prioritāti (sadalot finansējumu). Līdzvērtīgi apsvērumi, visdrīzākais, izdarīti arī rīcībām, kurās plānotie projekti ir ar teritoriālo piesaisti – definējot pārbūvējamās, jaunbūvējamās ielas, ūdensapgādes un kanalizācijas tīklus (un šādu darbību robežas), definējot meliorācijas sistēmu uzlabošanas un pārbūves teritorijas u.c. plānotas rīcības konkrētās novada teritorijās. Arī šajā procesā, likumsakarīgi, lēmumu pieņemšanas process bijis spraigs, sverot un vērtējot līdzsvaru starp novada nepieciešamību un faktiskajām iespējām, sverot līdzsvaru starp vairākām novada attīstības prioritātēm. Tieši šis lēmumu pieņemšanas process, kas konkrētajā gadījumā SIVN kontekstā palicis daļēji neredzams, ir tas alternatīvo risinājumu vērtēšanas un salīdzināšanas process, kurā kā papildus vērtēšanas kritērijs bija integrējami arī vides apsvērumi (arī caur vides prizmu pārbaudot un pamatojot izvēlēto risinājumu). Neveicot lēmumu pieņemšanas procesā šādu salīdzinājumu, faktiskais rezultāts ir tāds, ka Vides pārskats satur ietekmes vērtējumu jau pieņemtiem lēmumiem un fiksētam investīciju plānam. Protī, rīcību nepieciešamība konkrētu jautājumu, arī vides problēmu, risināšanai pati par sevi saprotami un loģiski izriet no Vides pārskatā analizētā novada vides stāvokļa, tomēr konkrētos risinājumus nepamato vērtējums par apsvērumiem, kādi izdarīti, izdarot izvēli.
- 1.5.2. Birojs tāpat secina, ka alternatīvu kontekstā Vides pārskatā norādīts uz iepriekš plānošanas dokumentos SIVN vides pārskatos veiktajiem alternatīvu izvērtējumiem,

kas vispārēji nav nepareizi, jo Attīstības programma turpina un īsteno iepriekšējos plānošanas procesos nostiprinātās atziņas un attīstības virzienus. Tomēr Attīstības programmas izstrādes procesā vietējai pašvaldībai vienmēr ir izvēle – nosakot un pamatojot, kādu finansējumu un kādiem aktivitāšu veidiem attiecīgajā plānošanas procesā novirzīt vienas vai otras prioritātes īstenošanai (vai problēmas risināšanai). Tādēļ arī Attīstības programmas izstrādes procesā – atbilstoši tās izstrādes mērķiem un detalizācijai – ir savi instrumenti alternatīvo risinājumu salīdzināšanai un vērtēšanai. Biroja ieskatā Attīstības programmas Vides pārskatā būtu lietderīgi vismaz atpakaļ vērsti atspoguļot to lēmumu pieņemšanas procesu, caur kuru (un balstoties uz kādiem kritērijiem) rīcības virzieni un prioritātes investīciju plānā noteiktas, izdarot apsvērumus arī no vides viedokļa.

2. Esošais vides stāvoklis, jo īpaši teritorijās, kuras plānošanas dokuments var būtiski ietekmēt, iespējamās izmaiņas, ja plānošanas dokuments netiktu īstenots

- 2.1. Vides pārskats izstrādāts, ņemot vērā Izstrādātājam pieejamo un papildus noskaidroto informāciju par novada dabas apstākļiem un vides kvalitāti. Secināms, ka izmantota informācija, kas apkopota jau esošajos novada SIVN dokumentos, kā arī izmantoti Engures novada pašvaldības sniegtie dati, VSIA “*Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*”, Valsts vides dienesta Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes, Dabas aizsardzības pārvaldes u.c. institūciju rīcībā esošā informācija.
- 2.2. Vides pārskatā ir secināts, ka Attīstības programmas risinājumi ir saistīti ar vides kvalitātes saglabāšanu un uzlabošanu, dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām pašvaldības kompetences ietvaros.
- 2.3. Rezumējoši, – galvenajos ietekmes aspektos – secināms, ka:
  - 2.3.1. Mārupes novads atrodas Pierīgas reģionā un robežojas ar Rīgas pilsētu, Babītes novadu un Olaines novadu. Mārupes novads veido arī Rīgas aglomerāciju, tāpēc novadā vērojama augsta svārstmigrācijas intensitāte no/uz Rīgu;
  - 2.3.2. Mārupes novada teritoriju šķērso valsts nozīmes autoceļi A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils – Babīte), A8 Rīga – Jelgava - Lietuvas robeža (Meitene), dzelzceļa līnija Rīga - Jelgava, kā arī novadā atrodas valsts nozīmes civilās aviācijas lidlauks VAS „*Starptautiskā lidosta Rīga*”. Mārupes novadā vēsturiski ir izveidojies ielu un ceļu tīkls, kas iekļaujas Rīgas reģiona un Rīgas pilsētas transporta infrastruktūrā;
  - 2.3.3. Lauksaimniecībā izmantojamā zeme novadā aizņem 35% no novada teritorijas, bet meži – 40 %. Mārupes novada rietumu un dienvidrietumu daļā atrodas plaši mežu masīvi, no tiem lielākā daļa pieder SIA “*Rīgas meži*”, savukārt novada austrumu un ziemeļaustrumu daļā ir attīstīta saimnieciskā, tostarp lauksaimnieciskā darbība;
  - 2.3.4. Novada specializācija ir saistīta ar loģistikas attīstību, specializēto un netradicionālo lauksaimniecību, kā arī specializēto tūrisma attīstību (piemēram, attīstot golfa laukumus, aktīvās atpūtas piedāvājumu, viesnīcas, veloceliņus, zirgu izjādes, ūdens aktivitātes u.tml.). Mārupes novada pašvaldība iesaistās tūrisma un aktīvās atpūtas iespēju popularizēšanā, piesaistot Rīgas pilsētas un citu pašvaldību iedzīvotājus. Novada attīstība saistāma arī ar starptautiskiem biznesa infrastruktūras pakalpojumiem;
  - 2.3.5. Mārupes novada teritorijas hidrogrāfiskais tīkls iekļaujas gan Daugavas upju baseinā (Mārupīte), gan Lielupes upju baseinā (Neriņa un Dzilnupīte). Upēm ir raksturīgs mazs kritums un lēns tecējums, upju ielejas ir pārveidotas. Novada teritorijā ir salīdzinoši daudz purva ezeri: Cenu tīreļa lieguma daļā to skaits sniedzas vairākos desmitos, bet Medema purvā atrodas Stūnīšu ezers. Novadā ir vairākas mākslīgās ūdenskrātuves ar lielu rekreatīvo potenciālu, tostarp Bērziema ūdenskrātuve tiek izmantota kā atpūtas teritorija, bet šajā teritorijā nav izveidota nepieciešamā infrastruktūra. Mārupes novadā

nav publisko ūdeņu¹. Novada teritorijā arī nav iekārtotas oficiālas peldvietas², lai gan iedzīvotāju interese par rekreācijas vietām, tostarp pie ūdeņiem, ir liela, jo novads ir salīdzinoši blīvi apdzīvots un robežojas ar Rīgas pilsētu;

- 2.3.6. Kā vienīgais mūsdienu ģeoloģiskais process novadā ir konstatēta teritorijas pārpurvošanās, kas ņemams vērā, veicot būvniecības un plānošana darbus, kuru ietvaros būtiska uzmanība pievēršama gruntsūdens plūsmu saglabāšanai, nepieciešamības gadījumā – meliorācijas pasākumiem;
- 2.3.7. Meliorācijas tīkls Mārupes novadā ir blīvs un skar gan ārpus ciemu, gan lielāko daļu ciemu (Mārupi, Tīraini, Vētras un Jaunmārupes ciemus) teritorijas. Kopumā tas sarežģī meliorācijas sistēmu uzturēšanu, jo liela daļa meliorācijas grāvju daļēji pieder privātīpašniekiem;
- 2.3.8. Novada teritorijas ģeoloģiskā uzbūve, inženierģeoloģiskie un hidroģeoloģiskais apstākļi ir netieši saistīti ar Attīstības programmas risinājumiem – tajos ir plānota dabas teritorija attīstība, novada tūrisma piedāvājuma veidošana, rekreācijas objektu attīstība dīķsaimniecībās (kur pirms to izveides ir iegūta smiltis). Ņemot vērā to, ka novada teritorijas gruntsūdens līmenis ir augsts, tad dīķsaimniecības vai citu (piemēram, rekreācijas) ūdens objektu izveide lokāli nodrošinātu ūdeņu uzkrāšanu. Novada inženierģeoloģiskā situācija ir jāņem vērā būvniecības procesā, savukārt zemju izmantošana lauksaimnieciskai izmantošanai teritorijās ar augstu gruntsūdens līmeni ir apgrūtināta. Ar Attīstības programmu plānots risināt novada teritorijas meliorācijas jautājumus, kā arī īstenot teritorijas ūdenssaimniecības un labiekārtošanas projektus;
- 2.3.9. Novadā iegūto pazemes ūdeņu kvalitāte pilnībā neatbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām (paaugstināta dzelzs koncentrācija, mangāna koncentrācija, kā arī Skultē un Jaunmārupē paaugstināta sulfāta jonu koncentrācija un palielināta cietība). To nosaka pazemes ūdeņu dabiskais sastāvs, ko daļēji ietekmē arī lielās purvu platības novada teritorijā un tā apkārtnē, tādēļ pirms ūdens padošanas patērētājiem veicama dzeramā ūdens sagatavošana;
- 2.3.10. Centralizētus ūdensapgādes pakalpojumus Mārupes novadā sniedz A/S „Mārupes komunālie pakalpojumi”, kas ir pieejami Mārupes, Tīraines, Vētras, Skultes un Jaunmārupes ciemos. Atbilstoši 2018. gada oktobra datiem Mārupes aglomerācijā (Mārupes, Tīraines, Vētras un Jaunmārupes ciemati) centralizētais ūdensapgādes pakalpojumu izmanto 13 230 iedzīvotāji (63%) un Skultes ciematā 1172 iedzīvotāji (100%).³ Mārupes, Tīraines, Vētras un Jaunmārupes ciematu Kohēzijas fondu projektu I, II, III un IV kārtas ietvaros izbūvēto ūdensapgādes pieslēgumu vietu skaits līdz ielu sarkanajām līnijām ir 451. Pazemes ūdeņu ieguvei kopš 2013. gada ir tendence samazināties, kas tiek saistīts ar iedzīvotāju paradumu maiņu un uzlabotu pakalpojumu uzskaiti;
- 2.3.11. Atbilstoši 2009. – 2014. gada monitoringa datiem Daugavas (D413SP) ekoloģiskais potenciāls bija *vidējs*, Misas (L129) ekoloģiskā kvalitāte – *ļoti slikta* un Babītes ezera (E032SP) ekoloģiskais potenciāls – *ļoti slikts*⁴. Ūdensobjektiem Daugavas (D413SP) un Misas (L129) noteikts sasniedzamais vides kvalitātes mērķis “*labs ekoloģiskais potenciāls*” 2021. gadā, bet tiem ir risks nesasniegt noteikto vides kvalitātes mērķi. Tā sasniegšanai nepieciešama kopējā fosfora (P_{kop}) un kopējā slāpekļa (N_{kop}) piesārņojuma

¹ LR Civillikuma Trešās daļas Lietu tiesības 1102. panta nosacījumi un tā I pielikums

² Ministru kabineta 2017. gada 28. novembra noteikumi Nr. 692 “Peldvietas izveidošanas, uzturēšanas un ūdens kvalitātes pārvaldības kārtība”

³ <https://www.mkp.lv/upl/MKP%20Vid%20c4%93ja%20termi%20c5%86a%20darb%20c4%abbas%20strat%20c4%93c4%a3ija.pdf>

⁴ Daugavas upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2016.-2021. gadam. 2015., Lielupes upju baseina apgabala apsaimniekošanas plāns 2016.-2021. gadam. 2015.

samazināšana. Attiecībā uz Mārupes novada teritoriju galvenais ir izkļedētais piesārņojums no lauksaimniecības zemēm, lietus un sniega kušanas ūdeņu noteces no apdzīvotām vietām un ceļiem, vēsturiskais piesārņojums un arī citi veidi. Babītes ezeram (E032SP) ir noteikts izņēmums – *“labs ekoloģiskais potenciāls”* jāsasniedz līdz 2027. gadam. Piesārņojuma mazināšanai nepieciešams pievērt uzmanību arī apdzīvotajām vietām gadījumā, ja netiek veikta pietiekama sadzīves notekūdeņu apsaimniekošana;

2.3.12. Mārupes, Tīraines, Vētras un Jaunmārupes ciemos sadzīves notekūdeņi tiek savākti centralizētajā sistēmā, novadīti Rīgas pilsētas centralizētajā kanalizācijas sistēmā un attīrīti notekūdeņu attīrīšanas iekārtā (turpmāk – NAI) *“Daugavgrīva”*. Skultes ciemā darbojas NAI, kurās tiek savākti un attīrīti sadzīves notekūdeņi no Skultes ciema. Attīrītie notekūdeņi tiek ievadīti meliorācijas grāvi un pēc tam Neriņā. VAS *“Starptautiskā lidosta “Rīga”*” teritorijā ir izveidota kanalizācijas sistēma, kur notekūdeņi no skrejceļiem (satur ziemā pretapledošanas šķidrumu un sniega kušanas ūdeņus, vasarā - lietus notekūdeņus, kā arī notekūdeņus pēc transportlīdzekļu mazgāšanas) tiek attīrīti mehāniski naftas produktu atdalīšanas iekārtās, ziemā – arī bioloģiskajās NAI. Notekūdeņi pēc attīrīšanas tiek novadīti Rīgas pilsētas centralizētajā kanalizācijas sistēmā. Pašvaldībā tika īstenots Latvijas vides aizsardzības fonda līdzfinansētais projekts *“Decentralizēto kanalizācijas notekūdeņu pieņemšanas vietas ierīkošana Mārupes novadā”*. Ūdenssaimniecības attīstība ir saistīta ar Teritorijas plānojumā apstiprināto ciemu robežu izmaiņām, kuras plānotas kontekstā ar centralizētās sadzīves kanalizācijas pieejamību un tās attīstības plānojumu. Attīstības programmā ir plānota virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu aizsardzība un piesārņojuma mazināšana Attīstības programmas rīcības virziena RV7 *“Inženiertehniskās infrastruktūras nodrošinājums”* iekļautajos pasākumos;

2.3.13. Nozīmīgākie trokšņa avoti Mārupes novadā ir starptautiskā lidosta „Rīga”, autoceļi (A5, P132, P133), kur ir augsta satiksmes intensitāte, kā arī dzelzceļa radītais troksnis. Mārupes novada teritorijā nav veikta visaptveroša trokšņa kartēšana, bet ir veiktas izpētes starptautiskajai lidostai *“Rīga”*⁵. Saskaņā ar izpētes rezultātiem dienas, vakara un nakts trokšņa rādītāji pārsniedz Ministru kabineta 2014. gada 7. janvāra noteikumus Nr. 16. *“Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”* noteiktos robežlielumus par 5 līdz 14 dB (A) daļā apbūves teritoriju Jaunmārupē, Mazcenā, Vētrās un Mārupes ciema rietumu malā. Saskaņā ar trokšņa stratēģiskās kartes valsts galvenajam autoceļam A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils – Babīte)⁶, kas šķērso Mārupes novadu, informāciju 2017. gadā autoceļa tuvumā ir identificēti dienas, vakara un arī nakts vides trokšņa līmeņu pārsniegumi apbūvētajās teritorijās Jaunmārupē, Mazcenā, nelielā teritorijā – Mežvidos (nakts un vakara trokšņa robežlielumu pārsniegumi). Kopējā trokšņa (> 55 dB (A)) diskomforta zonas platums ir aptuveni 250 m – 300 m no autoceļa. Arī valsts reģionālā autoceļa P132 Rīga – Mārupe posmam no Rīgas līdz autoceļam A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils–Babīte) un valsts reģionālā autoceļa P133 posma Kalnciema iela – lidosta *“Rīga”* tiešā tuvumā ir identificēti trokšņa līmeņa pārsniegumi. Autoceļa P132 posma Rīga – A5 tuvumā, kā arī autoceļa P133 posma Kalnciema iela – lidosta *“Rīga”* tuvumā, ņemot vērā teritorijas lietošanas funkciju, novērtējuma periodu un summējot aprēķinātās platības, vislielākā teritorijas platība, kurā pārsniegti trokšņa robežlielumi, konstatēta vakara periodā, kad rādītāja pārsniegumi konstatēti līdz 10 dB (A). Attīstības

⁵ VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga”” trokšņa stratēģiskā karte. VAS „Starptautiskā lidosta „Rīga” Kvalitātes vadības departaments, Mārupe, 2017.

⁶ Trokšņa stratēģisko karšu izstrāde valsts galvenā autoceļa A5 Rīgas apvedceļš (Salaspils – Babīte) posmiem no autoceļa A6 Rīga – Daugavpils – Krāslava – Baltkrievijas robeža (Pāternieki) līdz autoceļam A7 Rīga – Bauska – Lietuvas robeža (Grenctāle) un no autoceļa A8 Rīga – Jelgava – Lietuvas robeža (Meitene) līdz Babītei. Rezultātu kopsavilkums. SIA *“Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”*, 2017.

programmas rīcības virzienā *RV8 "Vide un publiskā ārtelpa"* plānots pasākums *"Trokšņu mazināšanas pasākumi iedzīvotāju veselības un labklājības nodrošināšanai"*;

- 2.3.14. Ņemot vērā to, ka Mārupes novadā vai tā tiešā tuvumā atrodas valsts galvenie autoceļi (A8, A9 un A5), kā arī dzelzceļš, tad galvenais gaisa piesārņojuma avots novada teritorijā ir transports. Lokāli gaisa piesārņojums veidojas arī no stacionārajiem objektiem, tostarp lidostas *"Rīga"* apkalpes objektu darbības rezultātā, kā arī no siltumapgādes avotiem;
- 2.3.15. Mārupes novadā atrodas uzņēmums SIA *"RIXJET RIGA"* (Mazā Gramzdas iela 9, lidosta *"Rīga"*), kuram saskaņā ar Ministru kabineta 2016. gada 5. marta noteikumu Nr. 131 *"Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi"* nosacījumiem ir jāizstrādā rūpniecisko avāriju novēršanas programma;
- 2.3.16. Vides pārskatā atzīmētās degradētās teritorijas ir saistītas ar pamestām apbūves teritorijām, derīgo izrakteņu ieguves, saimnieciskās un militārās darbības teritorijām. Mārupes novadā ir 4 piesārņotas vietas un 6 potenciāli piesārņotas vietas⁷. Vides stāvokļa uzlabošanai Attīstības programmas rīcības virzienā *RV8 "Vide un publiskā ārtelpa"* plānots uzdevums *R8.1 Degradēto teritoriju sakārtošana*;
- 2.3.17. Skvēri, parki un rekreācijas zonas ir viena no būtiskām apstādījumu sastāvdaļām, kas ir tiešas sasniedzamības teritorijas iedzīvotājiem un kuriem jānodrošina vairākas apstādījumu funkcijas. Visā novada teritorijā par skvēriem vai nelieliem parkiem var definēt tikai četras teritorijas – Mārupē – Konrādu 7, Tīrainē – Viršu 20, Tīraines 14, Jaunmārupē – Ūdensrožu un Pavasaru dīķi. Mārupes un Tīraines skvēru platība nav pietiekoša, lai paredzētu parkam visas nepieciešamas funkcijas un apmierinātu iedzīvotāju vajadzības. Liels potenciāls ir Jaunmārupes zaļajai zonai, kurā iekļaujas dīķi un dabas parks. Masu pasākumu organizēšanas vietas novadā ir: Mārupē – Konrādu 7, Gerberu ielas 1, Jaunmārupē – Mazcenu 3/1, Mazcenu 2,2a, Mazcenu 1, Loka 58, Skultē – Skultes 29, Skultes 20. Plānojot šādas teritorijas, ir svarīgi nodrošināt to multifunkcionālo pielietojumu, t.sk. nodrošinot tajos apstādījumu attīstību. Ar apstādījumu attīstību ir saistīti Attīstības programmas rīcības virziena *RV5 "Vides un publiskā ārtelpa"* risinājumi;
- 2.3.18. Neizstrādājot Attīstības programmu, tiktu pārtraukta pašvaldības mērķtiecīga darbība, ieviešot un īstenojot Mārupes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2026. gadam mērķus.
- 2.4. Saistībā ar esošās situācijas un esošā vides stāvokļa aprakstu un novērtējumu Birojs konstatē, ka Vides pārskatā (5. nodaļa) ir iekļauta aktuāla informācija par Mārupes novada teritoriju, kas raksturo galvenos vides aspektus un dabas vērtības. Vides pārskatā veikta konkrēta esošās situācijas apzināšana, īpašu uzmanību vēršot raksturīgākajām vides problēmām, kas ir saistāmas ar Attīstības programmā ietvertajiem rīcības virzienu uzdevumiem vides stāvokļa uzlabošanā. Vides pārskatā vērsta uzmanība uz Mārupes novada aktuālo problēmu vides kvalitātes nodrošināšanā, t.sk. attiecībā uz hidroģeoloģiskajiem apstākļiem, ūdensobjektu ekoloģisko stāvokli un trokšņa pārsniegumiem, norādot gan jau īstenotos projektus, gan arī ar Attīstības programmu plānotās aktivitātes vides stāvokļa uzlabošanā. Vienlaicīgi Birojs vērš uzmanību konstatētajām neprecizitātēm Vides pārskatā. Piemēram, Vides pārskata 16. lpp atzīmēts: *"Lauksaimniecībā izmantojamā zeme novadā aizņem 42% novada, meži - 34 %"* (nesniedzot atsauci uz datu avotiem un atbilstoši gadu, par kuru šie dati norādīti), savukārt Vides pārskata 21. lpp norādīts: *"lauksaimniecības zemes aizņem 35% (3675 ha) no kopējās novada platības"* un *"meža zemes aizņem 40% no Mārupes novada teritorijas"* (dati sniegti

⁷ VSIA *"Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs"* reģistrs *"Piesārņotās vietas un potenciāli piesārņotas vietas"*

par 2019. gadu). Biroja ieskatā informācija būtu precizējama un Vides pārskatā norādāmi jaunākie pieejamie dati par esošo meža zemju un lauksaimniecības zemju īpatsvaru novada teritorijā.

3. Ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas, tā īstenošanas ietekmes uz vidi novērtējums un izvēlēta risinājuma pamatojums

- 3.1. Vides pārskata apakšnodaļa, kurā definējamas ar plānošanas dokumentu saistītās vides problēmas (7. nodaļa), ietver uzskaitījumu jomām, kurām plānošanas procesā ir jāpievērš īpaša uzmanība, kā galvenās ir atzīmētas jomas, kas saistīta ar uzņēmējdarbības attīstību un iespējamo slodzes uz vidi pieaugumu. Vides pārskatā atzīmēts, ka pašreiz nav iespējams izvērtēt plānotās apbūves un citas saimnieciskās darbības ietekmi uz vidi, jo pašreizējā plānošanas stadijā nav pieejama pietiekoši detalizēta informācija par konkrētiem investīciju projektiem.
- 3.2. Vides problēmu un ietekmju vērtējums sniegts par tālāk norādītiem konkrētiem (Attīstības programmā iekļautajiem) rīcības virzienos noteiktajiem risinājumiem, kuru darbības rezultātā var būt iespējama ietekme uz vidi:
  - 3.2.1. *R2.1 Sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras objektu būvniecība un pilnveidošana* – plānota jauno veloceļu, dabas un veselības taku pastaigām izveide ir saistīta ar rekreācijas objektu dabā attīstību, taču atsevišķi nav vērtējama kā būtiska ietekme;
  - 3.2.2. *R3.1 Kultūras infrastruktūras objektu būvniecība un pilnveidošana* – plānota dabas koncertzāles un brīvdabas pasākumu izveidošanas vieta Bierīnos. Sagaidāms, ka brīvdabas pasākumam vietas izveide nebūs saistīta ar būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi veidošanos, bet šajā plānošanas stadijā precīzāk novērtēt rīcības ietekmi uz vidi nevar;
  - 3.2.3. *R5.3 Civilās aizsardzības pasākumu ieviešana* – Civilās aizsardzības pasākumu plāna aktualizēšana un apmācību veikšana, kā arī tautsaimniecības mobilizācijas (x stundas) plāna izstrādei ir sagaidāma netieša vai tieša (ieviešanas gadījumā) ietekme uz vides kvalitāti: ūdeņu, it īpaši virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu, kā arī augsnes, grunts un gaisa kvalitāti avāriju vai dabas katastrofu gadījumos;
  - 3.2.4. *R6.1 Ielu un ceļu izbūve un pārbūve* – uzlabojot ielu un ceļu stāvokli, pozitīvi ietekmēs gaisa kvalitāti un trokšņa līmeni konkrētu ielu un ceļu pārbūves vietās, jo sagaidāms, ka, to veicot, tiks optimizētas transporta plūsmas, kas mazinās autotransporta radīto gaisa piesārņojumu un vides trokšņa līmeni;
  - 3.2.5. *R7.1 Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība* – novadā plānota centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu pieejamības uzlabošana, realizējot ūdenssaimniecības projektu un paplašinot centralizētas sadzīves kanalizācijas tīklu, tādējādi veicinot virszemes ūdeņu un arī pazemes ūdeņu (gruntsūdeņu) kvalitātes uzlabošanu;
  - 3.2.6. *R7.2 Meliorācijas sistēmas sakārtošana* – plānots atjaunot un pārbūvēt pašvaldības nozīmes meliorācijas sistēmu novadā, kā arī veikt meliorācijas sistēmu inventarizāciju lidostas apkaimē. Rīcībai sagaidāma pozitīva ietekme uz novada teritorijas meliorācijas sistēmas sakārtošanu, ūdeņu novadīšanu no teritorijas;
  - 3.2.7. *R8.1 Degradēto teritoriju sakārtošana* – plānots apzinātas un sakopt novada degradētās teritorijas, kā arī revitalizēt novada saimnieciskās teritorijas. Rīcības ieviešana sekmēs pamestas apbūves, derīgo izrakteņu ieguves, saimnieciskās un militārās darbības teritoriju, piesārņotu vai potenciāli piesārņotu vietu sanāciju. Kā būtiskākais pasākums ir atzīmēta smilts atradnes “*Kārkliņi*” sakārtošana, kur derīgo izrakteņu ieguve ir pabeigta, taču rekultivācija nav veikta, izstrādes vietā ir bērni ieguves vai būvdarbu atkritumi, apkārtne ir nesakopta, piesārņota ar atkritumiem,

vērojami krastu aktīvas erozijas procesi. Ievērojot to, ka izstrādes vietā ir bērti nezināmas izcelsmes atkritumi, no tiem ir iespējams grunts piesārņojums;

- 3.2.8. *R8.2. Decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveidošana un uzturēšana* – plānots izveidot decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistru un veikt novada licencēto asenizatoru uzskaiti un uzraudzību;
- 3.2.9. *R8.3. Trokšņu mazināšanas pasākumi iedzīvotāju veselības un labklājības nodrošināšana* – plānota pašvaldības dalība trokšņu samazināšanas darba grupā un atbalsts trokšņu samazināšanas rīcības programmas ieviešanā;
- 3.2.10. Rīcības virziena *U8.2 Nodrošināta labiekārtota un pievilcīga vide* – visu plānoto uzdevumu veikšanai paredzama pozitīva ietekme uz vidi, jo plānots pabeigt un pilnveidot novada labiekārtošanas plānu, izstrādāt tematisko plānojumu, izveidot rekreācijas teritorijas novada ciemos atbilstoši labiekārtošanas tematiskajam plānojumam (Jaunmārupes dabas parka kārtas, Skultes dabas parka 2. kārtā, Švarcenieku parka 2. kārtā, Tīraines dārzi 1,2 - parka izveidošana), kā arī plānots sakārtot novada administratīvo centru (izbūvēt stāvvietas, Bebru un Gaujas ielas krustojumu pārveidot par apli, ierīkot apstādījumus);
- 3.2.11. *R9.3 Sadarbības un uzņēmējdarbības veicināšanas pasākumi* – plānots sekmēt uzņēmējdarbības vidi novadā, organizēt dažādas aktivitātes un pasākumus, kam ir iespējama ietekme uz vidi. Ietekmes mērogu un līdz ar to būtiskumu šajā plānošanas stadijā (Attīstības programmas izstrādē) nevar novērtēt;
- 3.2.12. Rīcībai *R9.4 Infrastruktūras attīstība industriālās teritorijās* – ir sagaidāma ietekme uz vidi, jo tajā plānots atbalstīt uzņēmējdarbību novadā industriālās teritorijās. Attīstības programmā plānots atbalstīt uzņēmējdarbību, kuras iespējama izvietojums ir plānots Teritorijas plānojumā un tam ir veikts SIVN. Ieviešot Attīstība programmu, t.sk. rīcību R9.4, jaunas ietekmes neveidosies, jo Attīstības programma ir īstenojama tikai saskaņā ar teritorijas plānoto (atļauto) izmantošanu un tās funkcionālo zonējumu atbilstoši Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (turpmāk – TIAN) noteiktajām prasībām;
- 3.2.13. Rīcības virzienam *U11.1 Tūrisma plānošanas un koordinācijas nodrošināšana* – novadā sagaidāma pozitīva, netieša un tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām, ja tiek ņemti vērā apmeklētāju uzskaites dati un uzņēmēji iesaistīti šo teritoriju plānošanā;
- 3.2.14. Rīcības virzienam *U11.1 Tūrisma objektu un infrastruktūras attīstība, saglabājot kultūrvēstures mantojumu* – sagaidāma netieša ietekme uz vidi, jo konkrēti objekti šajā plānošanas stadijā nav norādīti, bet, ieviešot pasākumus, jāņem vērā Teritorijas plānojuma TIAN. Plānojot dabas teritoriju labiekārtošanu rekreācijas un tūrisma mērķiem, ieteicams jau sākotnēji apsvērt/novērtēt slodzes, kādām apmeklētāju plūsmām objekts tiek plānots, vai arī, iegūstot datus, gadījumos, ja apmeklētāju plūsmas rada negatīvu ietekmi uz dabas teritoriju, ir jāsamazina plūsmas, tās novirzot citur, kur plūsmu palielināšana ir pieļaujama;
- 3.2.15. *R.12.5 Energo pārvaldes sistēmas ieviešana novadā* – plānots pabeigt energopārvaldes plāna izstrādi, ieviest energopārvaldes plāna uzdevumus, t.sk. energoefektīvus risinājumus, kā arī informēt, izglītēt, konsultēt par tehniskās dokumentācijas izstrādi daudzdzīvokļu ēku siltināšanai, tomēr pašlaik nav iespējams novērtēt tās ietekmes būtiskumu, jo šajā plānošanas stadijā nav zināms, kādā apmērā energoefektivitātes risinājumi faktiski tiks ieviesti.

3.3. Saistībā ar ietekmju novērtējumu Birojs konstatē:

- 3.3.1. Izvērtējis Vides pārskatu, Birojs secina, ka iespējamās ietekmes uz vidi vērtētas katram no rīcības virzieniem, galvenokārt sniedzot vērtējumu, vai tās varētu būt negatīvas, būtiskas, ilgtermiņa. Atbilstoši Attīstības programmas detalizācijai, Vides pārskatā atspoguļots arī Izstrādātājas vērtējums, vai iespējamo ietekmi uz vidi šajā stadijā iespējams identificēt, norādīts uz iespējamām vides problēmām. No Vides pārskata izriet, ka vairākiem rīcības virzieniem iespējama arī ietekmju mijiedarbība, tomēr kopumā tā atzīta par tādu, kas vērsta arī uz vides kvalitāti un dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām, tādēļ summārā ietekme novērtēta kā pozitīva.
- 3.3.2. Birojs nevar pilnībā pievienoties summārajam vērtējumam, lai gan atzīst, ka virkne Attīstības programmā iekļauto rīcību tiešām vērstas uz vides kvalitātes uzlabošanu un dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām. Kā trūkums šajā gadījumā būtu norādāms tas, ka izvērtējumā nav identificējams, kāda ietekmju izpausme sagaidāma katrā no vides komponentēm, jo ietekmes uz vidi definīcija atbilstoši Likuma 1. panta 1. punktam ir pārmaiņas vidē, kuras ietekmē vai var ietekmēt cilvēku, viņa veselību un drošību, kā arī bioloģisko daudzveidību, augsni, zemi, ūdeni, gaisu, klimatu, ainavu, materiālās vērtības, kultūras un dabas mantojumu u.c. Kā izriet no Vides pārskata 7.2. nodaļas 10. tabulas, katram no rīcības virziena uzdevumiem kādā no norādītajiem aspektiem var būt izteikti pozitīva vai negatīva ietekme, tādēļ tā raksturo kopējo novērtējumu. Piemēram, ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstībai novērtēta pozitīva, tieša vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti, meliorācijas sistēmu pārbūvei un atjaunošanai novērtēta pozitīva, tieša, vidēja termiņa un ilgtermiņa ietekme uz meliorācijas sistēmu darbību, bet ielu un ceļu izbūves un pārbūves programmai novērtēta tieša, pozitīva, vidēja termiņa ietekme uz gaisa kvalitāti. Tomēr katram no uzdevumiem (arī degradēto teritoriju sakārtošana, dabas koncertzāles būvniecība u.c. uzdevumiem) var būt arī atšķirīgs ietekmes vērtējums kādā no citām vides definīcijas komponentēm (piemēram, ietekme uz bioloģisko daudzveidību, ietekme uz īpašumiem, ainavu). Neveicot šādu izvērtējumu, SIVN neizgaismo un nevērš pašvaldības uzmanību uz papildus vides aspektiem, ko plānošanas procesā būtu nepieciešams ņemt vērā, tas mazina arī iespēju noteikt piemērotākos ietekmes novēršanas risinājumus un monitoringa indikatorus kādiem no rīcību virzieniem, kur jutīgāko aspektu griezumā var būt arī konfliktējoši vērtējumi (kādā no vides jomām pozitīva ietekme, kādā no jomām – negatīva). Tādēļ Birojs aicina papildināt izvērtējumu.

4. Risinājumi iespējamās ietekmes uz vidi samazināšanai

- 4.1. Attīstības programmas SIVN nav identificētas būtiskas negatīvas ietekmes uz vidi, tādēļ Vides pārskatā ir ieteikti piesardzības pasākumi: 1) plānoto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumi, 2) dabas un apstādījumu teritoriju ietilpībai atbilstošu tūristu intensitātes plānošana un 3) sadarbība ar SIA "Rīgas meži", Dabas aizsardzības pārvaldi, attīstītājiem, zemes īpašniekiem un citām interešu grupām.
- 4.1.1. Attiecībā uz plānoto darbību ietekmes uz vidi novērtējuma pasākumus var iedalīt trīs kategorijās: 1) darbības, kurām saskaņā ar normatīvo aktu prasībām ir nepieciešams veikt ietekmes uz vidi vai ietekmes uz *NATURA 2000* teritoriju novērtējumu (plānošanas dokumentā nav identificētas šādas darbības), 2) darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams veikt ietekmes uz vides sākotnējo izvērtējumu (Attīstības programmas ieviešanas laikā var tikt veiktas šādas darbības, bet Vides pārskatā konkrēti nav norādītas) un 3) darbības, kurām saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu ir nepieciešams saņemt nosacījumus no vides institūcijām (no Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes, Veselība inspekcijas un Dabas aizsardzības pārvaldes);

- 4.1.2. Dabas un apstādījumu teritoriju ietilpībai atbilstošu tūristu intensitātes plānošana var tikt attiecināta uz rīcības virzienā *RVII "Tūrisms"* plānoto tūrisma attīstības ietekmi, secinot, ka dabas teritorijās, it īpaši pēc platības nelielās, kuras tiktu iesaistītas novada tūrisma produktu izstrādē, notiekot intensīvai tūrisma attīstībai, pārslodzes gadījumā iespējama arī negatīva ietekme uz dabas teritorijām, tās degradējot. Tādēļ jau tūrisma objektu plānošanas un projektēšanas stadijā ir ieteicams novērtēt sagaidāmās slodzes un, ja nepieciešams, samazināt piesaistāmo tūristu skaitu jau objekta plānošanas stadijā vai plānot pasākumus negatīvās ietekmes uz dabas teritoriju kvalitāti mazināšanai vai novēršanai, piemēram, veidojot jaunus maršrūtus un objektus, kur novirzīt plūsmas;
- 4.1.3. Vides pārskatā norādīts uz jau veikto un plānoto sadarbību ar SIA "*Rīgas meži*", Dabas aizsardzības pārvaldi, attīstītājiem, zemes īpašniekiem un citām interešu grupām. Saistībā ar dabas teritoriju attīstību rekreācijas un tūrisma vajadzībām Mārupes novada pašvaldībai ir jāsadarbjas ar SIA "*Rīgas meži*" (teritorijās, kur tā ir teritorijas īpašnieks), dīkšaimniecību attīstītājiem (lauksaimniecības zemēs), kā arī ar Dabas aizsardzības pārvaldi dabas lieguma "*Cenas tīrelis*" dabas aizsardzības plānā izstrādātajā atjaunošanas procesā un tā ietvaros jārisina jautājums par dabas lieguma statusam atbilstošas tūrisma infrastruktūras izveidi Mārupes novada teritorijā. Savukārt meliorācijas sistēmu sakārtošanai novadā ir svarīgi sadarboties ar zemes īpašniekiem, jo, īstenojot plānotos pasākumus tikai pašvaldības koplietošanas meliorācijas sistēmās, nebūs iespējams panākt novada meliorācijas sistēmas optimālu funkcionēšanu.
- 4.1.4. Kopumā secināts, ka Attīstības programmas īstenošana nav pretrunā ar vides aizsardzības normatīvo aktu prasībām, kā arī ar novada Attīstības stratēģiju, ja tiek ievēroti iepriekš aprakstītie risinājumi ietekmju uz vidi mazināšanai.
- 4.2. Saistībā ar risinājumiem ietekmju mazināšanai Birojs konstatē, ka tie noteikti atbilstoši pašlaik Vides pārskatā iekļautajam vērtējumam, tomēr pieļauj, ka atsevišķu vides aspektu griezumā tos varētu būt nepieciešams papildināt ar ieteikumiem. Tā, piemēram, secināts, ka Attīstības programmā nav identificētas tādas darbības, kurām būs jāveic ietekmes uz *NATURA 2000* teritoriju novērtējums, tomēr Biroja ieskatā tas lielā mērā būs atkarīgs no tā, kādus risinājumus pašvaldība izvēlēsies, īstenojot R7.2. rīcību (meliorācijas sistēmu sakārtošanu). Attīstības programmas SIVN ietvaros Dabas aizsardzības pārvalde uz šīm aktivitātēm, tai skaitā *NATURA 2000* teritorijas tuvumā, ir raudzījusies ar piesardzību, jo hidroloģiskā režīma izmaiņas (kas Vides pārskatā novērtētas ar pozitīvu ilgtermiņa ietekmi) var negatīvi ietekmēt aizsargājamas dabas vērtības. Lai arī tas Vides pārskata 10. tabulā pieminēts, norādot ka norādījumi hidroloģiskā režīma izmaiņu uzraudzībai jāņem vērā, izstrādātajos pasākumos ietekmju novēršanai vai mazināšanai kā risināma problēma šis jautājums nav identificēts. Tomēr risinājumus negatīvas ietekmes nepieļaušanai nepieciešams paredzēt tāds, lai būtu pamats atzīt, ka plānošanas dokumentam nevar būt negatīva ietekme uz Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*NATURA 2000*) ekoloģiskajām funkcijām, integritāti un ka tas nebūs pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Biroja ieskatā summāri pozitīvais Attīstības programmas kopvērtējums varētu būt iemesls tam, ka Vides pārskata 8. nodaļā īpaši risināmie vides problēmjautājumi netiek identificēti, tomēr vairākos aspektos šādi ieteikumi pašvaldībai varētu būt nepieciešami.
- 4.3. Vienlaicīgi Birojs vēlas atzīmēt, ka Mārupes novada specifiku lielā mērā noteic tā atrašanās Rīgas robežas un starptautiskās lidostas "*Rīga*" tuvumā, kas vienlaikus paredz savstarpēji salāgojamus attīstības virzienus – gan saistībā ar ekonomisko izaugsmi (un tai nepieciešamo infrastruktūru), gan apdzīvojuma struktūru (un ar to saistītās prasības vides kvalitātei, kā arī nepieciešamo infrastruktūru). Līdz ar to Mārupes novada pašvaldībai būtu aktuāli arī turpmāk veidot sadarbību ar blakus esošajām pašvaldībām (tostarp ar Rīgas pilsētu) – ne tikai tūrisma un rekreācijas pakalpojumu sniegšanā, bet arī transporta infrastruktūras un pakalpojumu nodrošinājumā.

5. Iespējamie kompensēšanas pasākumi

Saskaņā ar likuma “*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” 43. panta nosacījumiem kompensēšanas pasākumi ir jānosaka, ja plānošanas dokuments negatīvi ietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*NATURA 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un ir pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Atbilstoši Vides pārskatam Attīstības programma neparedz darbības, kas var tieši negatīvi ietekmēt aizsargājamus un vērtīgus biotopus, tās īstenošana nav saistīta ar negatīvu ietekmi uz *NATURA 2000* teritorijām, t.sk. dabas liegumu “*Cenu tīrelis*”, tādēļ kompensēšanas pasākumi nav nepieciešami.

Saistībā ar minēto Birojs vēlas vērst uzmanību uz iepriekš šajā atzinumā norādīto attiecībā uz R7.2. rīcību (meliorācijas sistēmu sakārtošanu), kas jāņem vērā, paredzot risinājumus negatīvas ietekmes nepieļaušanai.

6. Plānošanas dokumenta iespējamās būtiskās pārrobežu ietekmes izvērtējums

Ar plānošanas dokumenta īstenošanu nav sagaidāma pārrobežu ietekme.

7. Paredzētie pasākumi monitoringa nodrošināšanai

Lai novērtētu plānošanas dokumenta ietekmi uz vidi, Attīstības programmas īstenošanas monitoringam tiek piedāvāti šādi rādītāji: 1) vides ūdensobjektu ekoloģiskās un ķīmiskās kvalitātes izmaiņas, 2) sakārtoto degradēto teritoriju skaits, t.sk. piesārņotās vietas, potenciāli piesārņotās vietas, 3) labiekārtoto apstādījumu teritorijas (skaits, platības), 4) tūrisma aprītē iesaistīto dabas teritoriju/objektu skaits, apmeklētāju skaita izmaiņas, no jauna ierīkoto apskates objektu skaits, apmeklētāju apmierinātība ar sniegtajiem tūrisma pakalpojumiem un 5) tūrisma aprītē iesaistīto kultūrvēsturiskā mantojuma objektu skaits, apmeklētāju skaita izmaiņas, no jauna ierīkoto apskates objektu skaits, apmeklētāju apmierinātība ar sniegtajiem tūrisma pakalpojumiem.

Biroja ieteikums būtu minētos monitoringa parametra rādītājus papildināt arī ar indikatoru grupām, kas raksturo sabiedrības iesaistes un līdzdalības līmeni. Vides aspektu uzraudzības un dinamikas (tendenču) vērojumiem būtu ieteicams apkopot un salīdzināt arī datus, piemēram, par šķirotu atkritumu daudzumiem.

II Vides pārskata sabiedriskā apspriešana

Plānošanas dokumenta un Vides pārskata sagatavošanas ietvaros sabiedrībai (iedzīvotājiem, sabiedriskajām organizācijām un institūcijām u.c.) ir bijusi iespēja izteikt savu viedokli sabiedriskās apspriešanas laikā. Attīstības programmas un Vides pārskata sabiedriskā apspriešana notika no 2019. gada 11. novembra līdz 2019. gada 11. decembrim. Sabiedriskās apspriešanas sapulces notika 2019. gada 28. novembrī plkst. 17.00 Mārupes novada domē un 2019. gada 2. decembrī plkst. 19.00 Mazcenas bibliotēkā, Jaunmārupē. Paziņojums par sabiedriskās apspriešanas termiņiem un iespējām piedalīties apspriešanā, uzsākot publisko apspriešanu, ievietots Biroja tīmekļa vietnē www.vpvb.gov.lv, Mārupes novada tīmekļa vietnē www.marupe.lv un valsts vienotajā ģeotelpiskās informācijas portālā www.geolatvija.lv.

Vides pārskatā sniegta informācija par Attīstības programmas un Vides pārskata sabiedriskās apspriešanas gaitu. Institūciju atzinumu un sabiedrības priekšlikumu apkopojums skatāms ziņojumā par Attīstības programmas un stratēģiskās ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma publiskās apspriešanas laikā saņemtajiem priekšlikumiem un institūciju atzinumiem.

Vides pārskata sagatavošanas laikā notikušas konsultācijas ar VVD Lielrīgas reģionālo vides pārvaldi, Dabas aizsardzības pārvaldi un Veselības inspekciju. Konsultācijas ar kompetentajām institūcijām tikušas uzsāktas laicīgi, institūcijām un sabiedrībai tikusi dota iespēja pilnā mērā izteikt savu viedokli par plānošanas dokumentiem un Vides pārskatu.

Komentāri un priekšlikumi sabiedriskās apspriešanas laikā no VVD Lielrīgas reģionālās vides pārvaldes un Veselības inspekcijas par Vides pārskatu nebija. Savukārt Dabas aizsardzības

pārvalde ieteikusi piesardzības pasākumu meliorācijas sistēmas dabas lieguma “*Cenas tīrelis*” tuvumā sakārtošanā ņemt vērā dabas lieguma hidroloģisko režīmu. Dabas aizsardzības pārvaldes ieteikumi ir iestrādāti Vides pārskatā.

Izvērtētā dokumentācija:

Mārupes novada attīstības programma 2020.-2026. gadam un tās Vides pārskats.

Piemērotās tiesību normas:

1. Aizsargjoslu likuma 37. panta 1. daļas 4. punkts;
2. Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” V nodaļa;
3. Atkritumu apsaimniekošanas likuma 5. pants;
4. Sugu un biotopu aizsardzības likums;
5. Ūdens apsaimniekošanas likuma 5. pants;
6. Likuma “*Par piesārņojumu*” II, IV, V daļa;
7. Teritorijas attīstības plānošanas likuma 5. pants;
8. Ministru kabineta 2002. gada 22. janvāra noteikumi Nr. 34 “*Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī*”.
9. Ministru kabineta 2002. gada 13. decembra noteikumi Nr. 118 “*Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti*”.
10. Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” III, IV, V, VI, VII, VIII daļa;
11. Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr. 628 “*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*”.

Biroja viedoklis:

Mārupes novada attīstības programmas 2020.-2026. gadam Vides pārskats atsevišķos aspektos ir precizējams/papildināms, ievērtējot un ņemot vērā šajā atzinumā ietvertos ieteikumus.

Pilnveidojot un īstenojot Mārupes novada attīstības programmu 2020.-2026. gadam, ņemami vērā Vides pārskatā izteiktie priekšlikumi.

Atbilstoši Novērtējuma likuma 23. pantiem 6. un 7. daļas prasībām Birojs konstatē, ka:

- 1. Mārupes novada attīstības programmas 2020.-2026. gadam Vides pārskats kopumā atbilst normatīvo aktu prasībām, tomēr atbilstoši šajā atzinumā norādītajam tajā veicami papildinājumi.**
- 2. Lai konstatētu Mārupes novada attīstības programmas 2020.-2026. gadam īstenošanas radīto tiešo vai netiešo ietekmi uz vidi, Mārupes novada pašvaldībai, izmantojot valsts vides monitoringa un citus pieejamos datus, vismaz vienu reizi plānošanas periodā (2025. gadā) jāizstrādā monitoringa ziņojums un jāiesniedz (arī elektroniskā veidā) Vides pārraudzības valsts birojā.**

Mārupes novada pašvaldībai atbilstoši Noteikumu Nr. 157 27. punktā noteiktajam jā sagatavo informatīvais ziņojums par to, kā plānošanas dokumentā integrēti vides apsvērumi, kā ņemts vērā Vides pārskats, Biroja atzinums un sabiedriskās apspriešanas rezultāti, jāsniedz izvēlētā risinājuma pamatojums un jānorāda pasākumi ietekmes monitoringam. Tāpat jā sagatavo un atbilstoši Noteikumu Nr. 157 28. un 29. punktā noteiktajam jāpublicē paziņojums par plānošanas dokumenta pieņemšanu.

Biroja direktora p.i.,
Direktora vietniece,
Piesārņojuma novērtēšanas daļas vadītāja

(paraksts*)

I.Kramzaka

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu